

Crna Gora
Ministarstvo ekonomije

**IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE ZA
CJELOŽIVOTNO PREDUZETNIČKO UČENJE 2015-2019. GODINA, U 2018. GODINI**

Podgorica, mart 2019. godina

UVOD

Izvještaj o realizaciji Akcionog plana Strategije za cjeloživotno preduzetničko učenje 2015-2019, za 2018. godinu, predstavlja analizu ostvarenih ciljeva, zadataka i aktivnosti definisanih Akcionim planom. Ministarstvo ekonomije kao koordinator Nacionalnog partnerstva za preduzetničko učenje kontinuirano je pratilo realizaciju mjera i aktivnosti na podršci razvoju preduzetništva, kako u formalnom tako i u neformalnom obrazovanju. U kreiranju ovog izvještaja učestvovali su svi članovi Nacionalnog partnerstva, svako sa stanovišta institucije koju predstavlja, kako bi Izvještaj predstavljao realnu sliku realizacije Akcionog plana Strategije za cjeloživotno preduzetničko učenje 2015-2019., za 2018. godinu.

1. Realizovane aktivnosti u 2018. godini

Veći dio aktivnosti definisanih Akcionim planom za 2018.godinu Strategije za cjeloživotno preduzetničko učenje 2015-2019. godina je i realizovan. Od ukupno **24 aktivnosti** koliko je predviđeno da bude realizovano Akcionim planom za 2018. godinu, **20 aktivnosti** je uspješno realizovano ili se realizuje u kontinuitetu, **4 predviđene aktivnosti** nijesu uopšte realizovane (nedostatak finansijskih sredstava, nedovoljan broj zainteresovanih lica, nepostojanje metodologije za eksternu evaluaciju..), dok su se za dvije prvobitno planirane aktivnosti realizovale druge dvije, što predstavlja **92%** ispunjenosti ukupno planiranih aktivnosti predviđenih Akcionim planom za 2018. godinu.

Kontinuirano se radi na realizaciji aktivnosti koje se odnose na **opšti cilj 1** i **opšti cilj 2** strateškog dokumenta, posebno u dijelu razvoja preduzetništva kao ključne kompetencije u *predškolskom, osnovnom, srednjem opštem i stručnom obrazovanju kao i obuci nastavnog kadra za sprovođenje preduzetničkog učenja*. **Napredak** je ostvaren i u realizaciji većeg dijela aktivnosti definisanih kroz **opšti cilj 3 i 4** koji se odnosi na implementaciju Nacionalnog okvira kvalifikacija u dijelu usvajanja novih standarda zanimanja i standarda stručnih kvalifikacija, većeg broja poslodavaca i učenika uključenih u dualni obrazovni sistem, razvoja preduzetničkih vještina kroz programe obuke i mentorstva, kao i promociji preduzetništva kao moguće karijerne opcije među mladima. Aktivnosti koje se odnose na **opšti cilj 5** su uglavnom usmjerene na ulogu koju *Nacionalno partnerstvo za preduzetničko učenje* ima u izradi izvještaja i kreiranju Akcionih planova datog strateškog dokumenta, kao i u dijelu promocije preduzetničkog učenja i primjera dobre prakse u formalnom i neformalnom obrazovanju.

U pogledu utroška finansijskih sredstava od ukupno planiranih **8.288.370,00€** za realizaciju aktivnosti definisanih Akcionim planom za 2018. godinu, realizovano je ukupno **8.266.617,05€**, što predstavlja ostupanje od **21.752,95€**, dok kojeg je došlo zbog dijela nerealizovanih prvobitno planiranih aktivnosti.

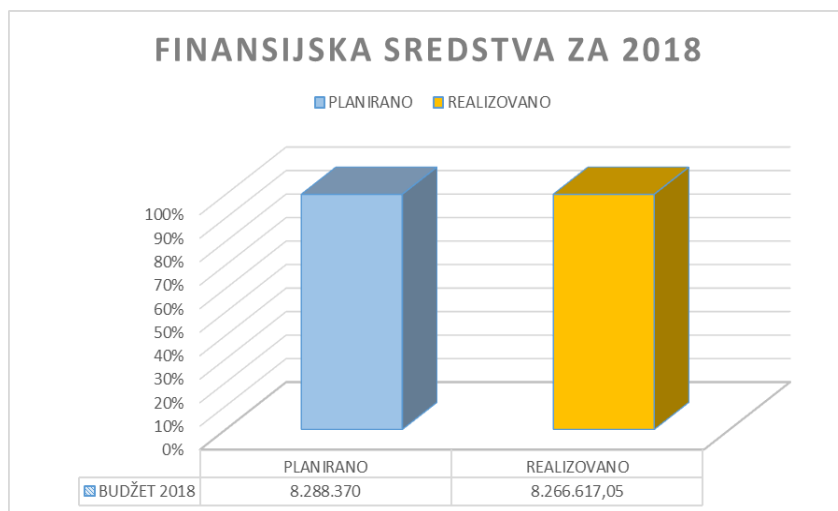

Tabela 1. Ukupno planirana i realizovana finansijska sredstva za 2018. godinu

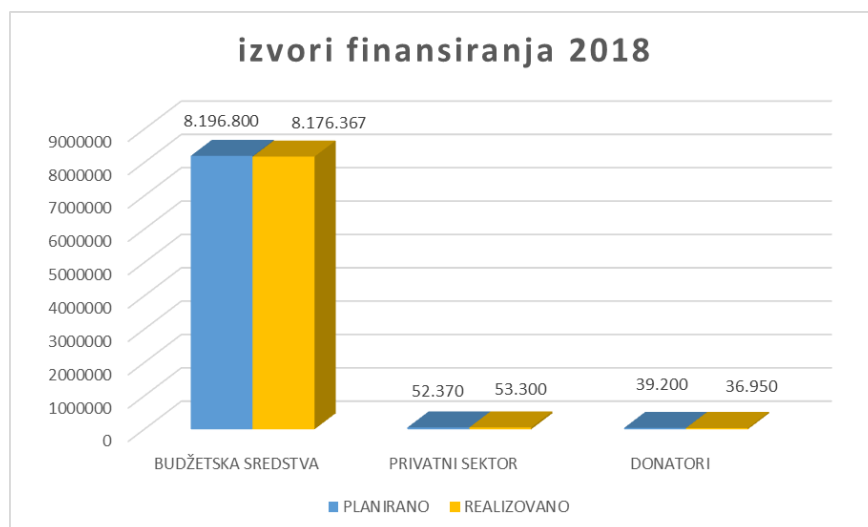

Tabela 2. Planirana i realizovana sredstva po izvorima finansiranja

2. Ključni izazovi i prioriteti

Promocija važnosti značaja obrazovanja po sistemu dualnog obrazovanja kao i jačanje saradnje između obrazovnih institucija i privrede u cilju usaglašavanja obrazovnih programa sa potrebama tržišta rada je jedan od prioriteta na kome treba raditi i u narednom periodu. Takođe, potrebno je nastaviti sa praksom osnivanja novih preduzetničkih klubova u školama, i pružanjem podrške već postojećim klubovima u pravcu razvoja preduzetničkih znanja i vještina kod učenika. Kroz programe mentorstva i organizaciju preduzetničkih ciklusa edukacije potrebno je raditi na jačanju preduzetničkih vještina koje treba da posjeduju predstavnici malog i srednjeg biznisa, kao i na afirmaciji što većeg većeg broja aplikacija za korišćenje raspoloživih finansijskih instrumenata u okviru EU programa za obrazovanje i stručno usavršavanje mladih.

Posebno akcenat treba staviti na veću ulogu, značaj i podršku radu **Nacionalnog partnerstva za preduzetničko učenje**, kako bi ovo tijelo postalo ključni promoter preduzetničkog učenja na svim nivoima obrazovanja, promociji i nagrađivanju primjera dobre prakse u školama i preduzećima, kao i podršci razvoju preduzetništva mladih, a sve sa ciljem stvaranja jednog prepoznatljivog preduzetničkog ekosistema, što je u potpunosti usklađeno sa prioritetima **opšteg cilja 5** Strategije za cjeloživotno preduzetničko učenje 2015-2019. godine.

3. Zaključci i preporuke

3.1. Zaključci

Tokom 2018. godine, realizovane su u manjem ili većem obimu skoro sve aktivnosti (92%) koje su bile predviđene Akcionim planom za 2018. god, Strategije za cjeloživotno preduzetničko učenje 2015-2019. godina. Posebno je ostvaren napredak u dijelu razvoja preduzetničkih kompetencija na različitim nivoima obrazovanja, a posebno u osnovnom, opštem i srednjem stručnom obrazovanju:

- Sve predškolske ustanove implementiraju Program "Preduzetničko učenje u okviru područja aktivnosti u predškolskom vaspitanju i obrazovanju".
- Sve osnovne škole (51/ 25%) realizuju izborni predmet preduzetništvo u skladu sa novim predmetnim programom;
- Osnovani novi preduzetnički klubovi u srednjim stručnim školama, i zapaženo učešće učenika preduzeća za vježbu i preduzetničkih klubova na nacionalnim i međunarodnim sajmovima;
- Organizovane brojne edukativne aktivnosti (seminari, radionice, okrugli stolovi, konferencije.) u cilju promocije razvoja preduzetničkih znanja i vještina;
- Usvojeni novi standardi kvalifikacija za različite nivoe obrazovanja;
- Kontinuirano sprovođenje programa stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem;
- Kontinuirano sprovođenje programa mentorstva i obuke novih mentora;

3.2. Preporuke

Crna Gora kao zemlja kandidat za članstvo u EU, nastoji da uskladi ciljeve programske politike za cjeloživotno preduzetničko učenje sa ključnim evropskim strateškim dokumentima u ovoj oblasti: "Evropa 2020 ", Strateškim okvirom za obrazovanje i osposobljavanje ("ET 2020"), Akcionim planom EU za preduzetništvo do 2020. godine Aktom o malim preduzećima (SBA), Torinskim procesom i Kominikeom iz Briža. Posljednjih nekoliko godina, EU pruža podršku za razvoj novih korisnih instrumenata za razmjenu primjera dobre prakse, samoevaluacije škola i univerziteta i podsticanje uspješnog sprovođenja preduzetničkog obrazovanja na različitim nivoima obrazovanja, što znači da se pružaju nove mogućnosti koje Crna Gora može da iskoristi na svom putu promocije i razvoja preduzetništva. Kroz integraciju Crne Gore i apliciranjem kroz razne programe EU (Erasmus

za mlade preduzetnike, Horizont 2020...), doprinje će se osnaživanju i unaprijeđenju preduzetničkog učenja.

Na tim osnovama, u cilju razvoja preduzetničkog duha kroz ubrzano ostvarivanje napretka u promovisanju preduzetničkog načina razmišljanja u društvu daju se sljedeće preporuke:

- Kontinuirana obuka nastavnika u dijelu sprovođenja preduzetničkog učenja kao ključne kompetencije;
- Nastaviti sa usklađivanjem obrazovne upisne politike sa potrebama tržišta rada;
- Uspostavljanje većeg broja partnerstava između vaspitno-obrazovnih ustanova i privrede;
- Razvoj preduzetničkih kompetencija, znanja i vještina kroz organizovanje trening modula za različite ciljne grupe: mladi, potencijalni preduzetnici, start-up preduzeća, žene u biznisu;
- Jača promocija raspoloživih EU programa i načina korišćenja raspoloživih sredstava u okviru istih;
- Evaluacija i praćenje sprovođenje programa posebno u dijelu neformalnog obrazovanja;
- Razvoj svijesti donosioca odluka o ulozi i značaju Nacionalnog partnerstva za preduzetničko učenje;

Sve navedene preporuke su u potpunosti usklađene sa preporukama koje su date kroz Akt o malim preduzećima - SBA dokument, kao prioritarna područja na kojima treba raditi u narednom periodu u okviru dimenzija 1 - preduzetničko učenje i 8a – potrebne vještine za msp sektor.

**Izvještaj o realizaciji
aktivnosti na planu razvoja
cjeloživotnog
preduzetničkog učenja u
2018. godini**

	Aktivnost	Indikator rezultata			Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Period realizacije		Status realizacije (pristup semafora)	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Planirana sredstva za realizaciju	Realizovana sredstva	Izvori finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
		Indikator rezultata	Polazna vrijednost 2017. na kraju godine	Postignute vrijednosti na kraju 2018. godine		Početak	Završetak						
OPŠTI CILJ 1. Djeci, učenicima i studentima je data mogućnost da razviju preduzetničku kompetenciju na svim nivoima obrazovanja													
Operativni cilj 1.1. UNAPREĐIVANJE PREDUZETNIČKOG OBRAZOVANJA U OSNOVNOM, SREDNJEM I VISOKOM OBRAZOVANJU													
Zadatak: Primjena principa preduzetničkog učenja kroz razvoj ključnih kompetencija													
1.1.1.	Uvođenje preduzetništva kao ključne kompetencije kroz opšte obrazovne predmete u osnovnim i srednjim stručnim školama(kroskurikularni/interdisciplinarni pristup)	Preduzetništvo kao ključna kompetencija razvijeno kod učenika, čime se unapređuju ishodi učenja i buduće zapošljavanje	80% obrazovno-vaspitnih ustanova koje su obuhvaćene nadzorom uključile su preduzetničko učenje u godišnji plan rada škole.	100% obrazovno-vaspitnih ustanova koje su obuhvaćene nadzorom uključile su preduzetničko učenje u Godišnji plan rada škole.	ZZS	I	IV	Kontinuirana aktivnost		0	0		
1.		Unapređeno preduzetničko učenje u osnovnim školama (okrugli stolovi, savjetovanja, nastavni materijal)	Održana 2 okrugla stola i realizovano 5 savjetovanja u školama	Tokom savjetovanja za implementaciju novih predmetnih programa nastavnicima predstavljen koncept implementacije međupredmetnih tema		I		Realizovana aktivnost		0	0		Ovu aktivnost je dalje potrebno nastaviti u skladu sa potrebama škola i nastavnika
		Unapređeno preduzetničko učenja u gimnazijama i srednjim stručnim školama (okrugli stolovi, savjetovanja, nastavni materijal).	Održana 2 okrugla stola i 5 savjetovanja u školama	Sproveden proces nadzora u okviru koga su obavljena savjetovanja u skladu sa potrebama pojedinačnih nastavnika		I	IV	Kontinuirana aktivnost		0	0		Ovu aktivnost je dalje potrebno nastaviti u skladu sa potrebama škola i nastavnika
		Održana dva jednodnevna seminar za nastavnike gimnazija i jedan jednodnevni seminar za nastavnike opšteobrazovnih predmeta u srednjim stručnim školama.	Održana 3 seminara za nastavnike pod nazivom Planiranje i realizacija međupredmetnih tema	Održana 2 dvodnevna seminar za nastavnike srednjeg opšteg obrazovanja Koperativno učenje (Pedagoški centar CG) Održan 1 jednodnevni seminar Profesionalno usavršavanje nastavnika u srednjem opštem obrazovaju-korišćenje resursa za učenje za profesore likovne i muzičke umjetnosti.		I	IV	Realizovana aktivnost		500,00	500,00	Budzet	Obuka za primjenu savremenih metoda u nastavi su planirane i u 2019. godini

Operativni cilj: 2.1 RAZVOJ PREDUZETNIČKIH ŠKOLA													
Zadatak: Planiranje realizacije formalnih, neformalnih i vannastavnih aktivnosti preduzetničkog učenja u sektoru obrazovanja kako bi se razvijao puni dijapazon preduzetničkih sposobnosti													
2.1.1.	Osnivanje preduzetničkih klubova, otvaranje preduzetničkih centara u Podgorici i na primorju	Osnovano više od 10 preduzetničkih klubova u više od 5 srednjih stručnih škola i gimnazija u Podgorici i Danilovgradu	Osnovano 15 preduzetničkih klubova u 10 srednjih stručnih škola i gimnazija u Podgorici i Danilovgradu	Osnovano 20 novih preduzetničkih klubova u 10 srednjih stručnih škola i gimnazija u Podgorici i Danilovgradu	CSO	I	IV	Realizovana aktivnost		300,00	300,00	Budzet	Nastaviti sa pružanjem podrške postojećim preduzetničkim klubovima i motivisati ostale škole da osnivaju nove.
Operativni cilj 2.2 PRUŽANJE POMOĆI ŠKOLSKIM ODBORIMA, RAZREDNIM STARJEŠINAMA I NASTAVNICIMA DA PREPOZNAJU KAKO MOGU KONTINUIRANO DA UNAPRJEĐUJU SVOJE NASTAVNE PROGRAME U CILJU REALIZACIJE PREDUZETNIČKOG UČENJA													
Zadatak: Izrada pedagoško-didaktičkog materijala za unaprijeđivanje kvaliteta materijala preduzetničkog učenja u školama, samoevaluaciju i nagrađivanje													
2.2.1.	Uključivanje ključne kompetencije u Preduzetništvo u Metodologiju za interno utvrđivanje kvaliteta vaspitno obrazovnog rada u ustanovama stručnog obrazovanja	Uključena ključna kompetencija Preduzetništvo u Metodologiju za interno utvrđivanje kvaliteta vaspitno obrazovnog rada u ustanovama stručnog obrazovanja	Nije realizovano	Nije realizovano	CSO			Nije realizovana aktivnost	Aktivnost nije realizovana jer nije došlo do izmjene Metodologije. To je uslovljavala izmjena Pravilnika po kojem će se ubuduće raditi zajednička Metodologija CSO i ZZŠ	400,00	0	Budzet	Potrebno je što prije krenuti u izradu Metodologije za internu evaluaciju prema novom Pravilniku čemu bi prethodilo usvajanje Metodologije za eksterno utvrđivanje kvaliteta
Operativni cilj 2.3 UNAPRIJEĐIVANJE VJEŠTINA NASTAVNIKA ZA PRUŽANJE PREDUZETNIČKOG UČENJA													
Zadatak: Osposobljavanje i kontinuirani profesionalni razvoj nastavnika													
2.3.2.	Uspostaviti internet forum/mrežu za nastavnike da diskutuju o svojim pristupima realizaciji preduzetničkog učenja	Unapređena platforme za preduzetničko učenje Zavoda za školstvo	Redovno servisiranje i održavanje platforme potrebnim sadržajima	Redovno servisiranje platforme potrebnim sadržajima.	ZZS	I	IV	Kontinuirana aktivnost		0	0		Izdvajanje dodatnih sredstava za ovu aktivnost u 2020. godini. zbog problema u njenoj tehničkoj opremljenosti.

Zadatak: Kreiranje međunarodno konkurentnog i globalno pozicioniranog pružanja preduzetničkog učenja na univerzitetima

2.5.1.	Učiniti cjeloživotno preduzetničko učenje centralnom misijom u visokom obrazovanju	Povećan broj studenata u aktivnosti preduzetničkog učenja u formalnom i neformalnom obrazovanju	Oko 30 studenata uključeno u aktivnosti preduzetničkog učenja u formalnom i neformalnom obrazovanju	Više od 60 studenata uključeno u edukativne aktivnosti PKCG vezane za formalno i neformalno obrazovanje	PKCG	I	IV	Kontinuirana aktivnost		0	0		Afirmmisati što veći broj studenata da budu uključeni u edukativne aktivnosti vezane za formalno i neformalno obrazovanje.
		Unaprijeđena saradnja MBA sa obrazovnim institucijama	Održan 1 okrugli sto na temu saradnje MBA sa obrazovnim institucijama	Održana 2 okrugla stola na temu saradnje MBA sa obrazovnim institucijama	MBA	III	IV	Realizovana aktivnost		570,00	400,00	Privatni sektor	Nastavak saradnje i razmjena informacija između ove dvije institucije u cilju stvaranja što kvalitetnije radne snage za trzite rada .
2.5.4.	Unaprijediti karijernu orijentaciju na tercijarnom nivou kroz direktniji fokus na preduzetništvu kao izboru zanimanja	Uspostavljena nova partnerstva između privatnog sektora i obrazovnih institucija	Uspostavljena dva partnerstva	Formirano 1 partnerstvo	MBA	III	III	Realizovana aktivnost		100,00	200,00	Privatni sektor	Nastaviti rad na formiranju novih partnerstava između privatnog sektora i obrazovnih institucija
		Sprovedene aktivnosti na pružanju karijerne orijentacije za minimum 200 nezaposlenih lica	Vise od 1.500 nezaposlenih lica učestvovalo u realizaciji aktivnosti u dijelu sprovođenja karijerne orijentacije	2.442 nezaposlena lica učestvovalo u realizaciji aktivnosti u dijelu sprovođenja karijerne orijentacije	ZZCG	I	IV	Kontinuirana aktivnost		0	0		Profesionalna orijentacija je usluga koja se pruža u okviru redovnih aktivnosti ZZCG.
OPŠTI CILJ 3. Veća relevantnost obrazovanja kroz efikasnije povezivanje vaspitno-obrazovnih ustanova, privrede i društva													
Operativni cilj 3.1. RAZVOJ PARTNERSTAVA IZMEĐU ŠKOLA I PREDUZEĆA													
Zadatak: Povećati učešće lokalnih preduzeća u školama i povećati relevantnost obrazovanja za lokalnu privredu													
3.1.1.	Realizacija pedagoško-andragoškog osposobljavanja za mentore iz preduzeća (instruktore praktične obuke)	Realizovane aktivnosti u okviru projekta "Rastimo uz ideje"	500 primjeraka podijeljeno u 3 osnovne škole	Nije realizovano	MBA			Nije realizovana aktivnost	Nedostatak finansijskih sredstava	2.000,00		donatori	Zbog velike važnosti ovog projekta za razvoj preduzetničkog duha kod najmlađih, kao neophodnog uslova za budući razvoj naše ekonomije je vazan nastavak ovog projekta

		Uspostavljena nova prosvjetno –poslovna partnerstva i povećan broj škola i učenika na praksi i u dualno sistemu obrazovanja, kao i povećan broj privrednika sa uspješnom biznis praksom u praktičnoj nastavi	117 nastavnika pohađalo obuku kroz Projekat - Obuka nastavnika kod poslodavaca. 270 učenika kod 101 poslodavca. U procesu učestvovalo 17 stručnih škola iz 12 opština sa 14 obrazovnih programa.	570 učenika i 285 poslodavaca uključeno u dualni obrazovni sistem ukupno. Broj učenika koji su na praksi kod poslodavaca (ne po dualnom sistemu) je bio 3139, kod 352 poslodavca. 16 nastavnika pohađalo obuku kod poslodavaca.	PKCG	I	IV	Realizovana aktivnost		0	0		Raditi na jačoj promociji važnosti značaja obrazovanja po sistemu dualnog obrazovanja i sklapanju većeg broja partnerskih ugovora između poslodavaca i vaspitno obrazovnih institucija. 2018/19 školske godine u dualnom obrazovanju imamo, pored 270 učenika koji su upisani prethodne školske godine, i oko novih 300 učenika u 19 opština. Broj škola koje su uključene u dualno obrazovanje je 26, broj obrazovnih programa je 19.
Operativni cilj 3.2. RAZVOJ PREDUZETNIČKIH VJEŠTINA KROZ PROGRAME OBUKE I MENTORSTVA ZA MSP													
Zadatak: Edukacija, obuke i sticanje znanja i vještina													
3.2. 1.	Realizacija programa obuke za novoosnovana preduzeća	Realizovano 7 seminara za više od 100 poslodavca	Realizovano 7 seminara za 121 poslodavca i 7 seminara za 91 nezaposleno lice	Realizovano 7 seminara za 130 poslodavaca	ZZCG	IV	IV	Kontinuirana aktivnost		5.000,00	5.590,20	Budzet	Nastaviti sa organizacijom edukativnih seminara
		Realizovano više od 20 edukativnih aktivnosti sa oko 500 učesnika i unaprijeđene vještine polaznika edukativnih aktivnosti.	Organizovana 51 edukativna aktivnost za 2621 polaznika na različit teme.	Organizovano 56 edukativnih aktivnosti kroz koje je prošlo više od 3282 polaznika.	PKCG	I	IV	Kontinuirana aktivnost		7.200,00	7.200,00	privatni sektor	Nastaviti sa organizacijom edukativnih aktivnosti
3.2. 3.	Realizacija obuka o konkretnim temama prepoznatim kroz analizu potreba za osposobljavanjem	Realizovana Anketa poslodavaca na uzorku od 700 poslodavaca	Realizovana Anketa poslodavaca na uzorku od 653 poslodavaca.	0	ZZCG			Nije realizovana aktivnost		6.000,00		Budzet	
		Oko 40 poslodavaca i zaposlenih razmijenilo znanja i iskustva o socijalnom dijalogu i radnim odnosima u CG i na nivou EU	Organizovane 2 tematske radionice za oko 40 predstavnike poslodavačkih i sindikalnih organizacija Zapadnog Balkana u Tirani i Banja Luci.	10 sastanaka poslodavaca sa predstavnicima Poreske uprave, učestvovalo 700 predstavnika poslodavaca	UPCG	II	III	Realizovana aktivnost		2.000,00	1.000,00	privatni sektor	

		Unaprijeđena komunikacija sa članovima u domenu savjetovanja i konsultacija po svim pitanjima relevantnim za poslovanje u CG	Oko 500 članica UPCG primilo usluge savjetovanja	550 savjetodavnih usluga pruženo članicama UPCG	UPCG	I	IV	Kontinuirana aktivnost		0	0	privatni sektor	
		Oko 30 žena iz opštine Rožaje koristilo usluge mentorstva za otpočinjanje sopstvenog biznisa	Oko 40 žena koristilo usluge mentorstva u okviru projekta "Jačanje ženskog preduzetništva u opštini Rožaje"	Osnovan i počeo sa radom ženski biznis inkubator u Rožajama i kancelarija za promociju ženskog preduzetništva.	UPCG/opština Rožaje	III	III	Realizovana aktivnost		3.500,00	3.500,00	privatni sektor	Opšti cilj projekta je unapređenje kvaliteta života u opštini Rožaje kroz osnaživanje žena u oblasti preduzetništva i promocije cjeloživotnog učenja.UPCG kroz svoje redovne aktivnosti i u narednom periodu će nastaviti sa radom na polju razvoja ženskog preduzetništva u djelu edukativnih i mentorskih obuka.
		Organizovano oko 10 okruglih stolova na različite teme relevantne za poslovanje privrednih subjekata za oko 200 predstavnika članova	Realizovano 10 okruglih stolova za oko 200 predstavnika članova UPCG, na različite teme relevantne za poslovanje privrednih subjekata.	Realizovano 9 radionica/savjetovanja/okruglih stolova za oko 300 predstavnika poslodavaca na različite teme relevantne za poslovanje	UPCG	II	IV	Realizovana aktivnost		2.000,00	1.000,00	privatni sektor	
		Realizovane obuke za polaganje stručnog ispita za sticanje licence za obavljanje poslova zastupanja pred carinskim organom	15 lica prošlo obuke za polaganje stručnog ispita za sticanje licence za obavljanje poslova zastupanja pred carinskim organom	29 lica prošlo obuke za polaganje stručnog ispita za sticanje licence za obavljanje poslova zastupanja pred carinskim organom	PKCG	II	IV	Realizovana aktivnost		5.000,00	5.000,00	privatni sektor	
		Obučeno više od 10 zaposlenih u cilju jačanja njihovih kompetencija	Obučeno 11 zaposlenih	Obučeno 25 zaposlenih	ZZCG	III	III	Realizovana aktivnost		3.100,00	7.698,00	budzet	
		Održano minimum 10 internih obuka u cilju jačanja kompetencija zaposlenih	Realizovano 10 internih obuka u cilju jačanja kompetencija zaposlenih	Realizovano 10 internih obuka u cilju jačanja kompetencija zaposlenih	PKCG	I	IV	Realizovana aktivnost		1.500,00	1.500,00	privatni sektor	

		Organizovane najmanje 3 studijske posjeta u cilju unapređenja kompetencija zaposlenih	Realizovano 5 studijskih posjeta	Realizovano 5 studijskih posjeta	PKCG	II	IV	Realizovana aktivnost		10.000,00	10.000,00	privatni sektor	
3.2.5.	Realizacija programa mentorstva za MSP	Obučeno 7 novih mentora, 15 preduzeća primilo mentoring usluge	Obučeno 6 novih mentora, 17 preduzeća primilo mentorin角度 usluge	Obučeno 7 novih mentora, 13 preduzeća primilo usluge mentorstva	MEK	II	IV	Kontinuirana aktivnost		13.000,00	11.028,85	budzet	Projekat će u 2019. godini nastaviti sa jakom promocijom u štampanim i elektronskim medijima, pa će preduzeća iz Crne Gore dobiti priliku da na lakši način dođu do informacija o samom Projektu, kao i aktivnostima koje se sprovedu u okviru istog.
3.2.6.	Podrška mogućnostima za praktično učenje kroz internacionalizaciju preduzetništva	Realizovano više od 30 informativnih upita i povratnih informacija Predstavljeno oko 25 primjera dobre prakse o EU temama	Realizovano oko 40 informativnih upita i povratnih informacija i predstavljeno oko 25 primjera dobre prakse	Realizovano oko 45 informativnih upita i povratnih informacija i predstavljeno oko 30 primjera dobre prakse	MEK	I	IV	Kontinuirana aktivnost		0	0		
Operativni cilj 3.3. RAZVOJ KAPACITETA ZA SPROVOĐENJE PREDUZETNIČKOG OBRAZOVANJA ODRASLIH													
Zadatak: Dalje osnažiti infrastrukturu podrške preduzetničkom obrazovanju odraslih													
3.3.3.	Uspostavljanje virtuelnih preduzeća i osposobljavanje nezaposlenih lica za rad u njima	Realizovan program „Virtuelna preduzeća“ za 30 nezaposlenih lica	0	Nije realizovano	ZZCG			Nije realizovana aktivnost	Aktivnost nije realizovana zbog nedovoljnog broja zainteresovanih nezaposlenih lica	16.000,00		Budzet	
Operativni cilj 3.4. VEĆA RELEVANTNOST TERCIJARNOG OBRAZOVANJA U ZADOVOLJAVANJU POTREBA ZA STRUČNIM ZNANJIMA I VJEŠTINAMA U CRNOJ GORI													
Zadatak: Razvoj partnerstava između ustanova visokog obrazovanja i privrede													
3.4.2.	Implementacija Nacionalnog okvira kvalifikacija	Pripremljen Pravilnik o bližim uslovima i kriterijumima, načinu i postupku upisa u prvu godinu osnovnih akademskih i primijenjenih studija	Nije realizovano	Nije realizovano	MP			Nije realizovana aktivnost	Pravilnik nije usvojen u 2018. godini zbog toga što je u međuvremenu inoviran model eksterne mature pa je usvajanje pravilnika prebačeno za 2019. godinu kako bi se uskladio				Predviđeno usvajanje Pravilnika tokom 2019. godine

									sa pomenutim modelom eksterne mature.				
		Realizovan Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem i korišćenje podataka dobijenih kroz Program o stvarnim potrebama tržišta za određenim kvalifikacijama	3.055 visokoškolača učestvovalo u Programu stručnog osposobljavanja na 10.029 slobodnih radnih mjesta kod poslodavaca.	3.298 visokoškolača učestvovalo u Programu stručnog osposobljavanja na 11.0005 slobodnih radnih mjesta kod poslodavaca.	MP	I	IV	Kontinuirana aktivnost		8.000,00	8.000,00	Budžet	Nastaviti sa realizacijom Programa stručnog osposobljavanja kod poslodavaca
		Razvijene nove kvalifikacije i uvrštene u Nacionalni okvir kvalifikacija	Usvojeno 35 standarda kvalifikacija	Održano 6 sjednica Savjeta za kvalifikacije. Usvojeno 66 standarda kvalifikacija: 16 standarda kvalifikacija nivoa obrazovanja i 50 standarda stručnih kvalifikacija.	MP	II	IV	Realizovana aktivnost		133.800,00	133.800,00	Budžet	Usvajanje novih standarda kvalifikacija
		Usvojeni novi standardi zanimanja i formirane nove sektorske komisije	Usvojeno 45 standarda zanimanja.	Usvojeno 11 standarda zanimanja i 29 inicijativa za razvijanje kvalifikacija nivoa obrazovanja iz oblasti visokog obrazovanja (nivoi VI-VIII).	MP	I	IV	Realizovana aktivnost		38.500,00	38.500,00	38.500-31.500 donatori, 7.000 budžet	Usvajanje novih standarda zanimanja
OPŠTI CILJ 4. Podizanje svijesti i šire učešće društvene zajednice u preduzetničkim aktivnostima													
Operativni cilj 4. 1. PODIZANJE SVIJESTI DRUŠTVENE ZAJEDNICE O VAŽNOSTI PREDUZETNIČKOG UČENJA													
Zadatak: Promocija preduzetničkog učenja u obrazovnom sistemu Crne Gore													
4.1.1.	Promocija preduzetničkih ideja Skupovi i sastanci za razmjenu znanja Obezbeđivanje resursa za informisanje o preduzetničkom učenju Nacionalna takmičenja Povezivanje poslovnih ideja sa potencijalnim partnerima	Organizovan nacionalni sajam za preduzeća za vježbu i preduzetničke klubove. Organizovano učešće preduzeća za vježbu i preduzetničkih klubova na jednom međunarodnom sajmu	50 učesnika iz 6 preduzeća uza vježbu i 2 preduzetnička kluba učestvovalo na međunarodnom sajmu u Plodvilu, Bugarska.	50 učesnika iz 6 preduzeća uza vježbu i 2 preduzetnička kluba učestvovalo na međunarodnom sajmu u Plodvilu, Bugarska	CSO	III	III	Realizovana aktivnost		2.500,00	2.500,00	Budžet	Nastaviti tradiciju obilazaka međunarodnih sajmova Preduzeća za vježbu u većem broju. Organizovati Nacionalni sajam Preduzeća za vježbu.
		Održana godišnja Career and Entrepreneurship Opportunities (CEO) konferencija	Realizovana godišnja CEO konferencija za preko 100 učesnika.	Nije realizovano	UCG-Ekonomski fakultet			Nije realizovana aktivnost	Umjesto CEO konferencije održana je Bank & Business konferencija	4.500,00	4.000,00	donatori	

								a na Ekonomsk om fakultetu				
	Održano takmičenje u izradi najboljeg biznis plana za studente prve godine fakulteta u cilju povećanje studentskih kompetencija.	Realiovano 1 takmičenje u izradi najboljeg biznis plana za studente I godine Ekonomskog fakulteta.	Više od 300 studenata prve godine učestvovalo je i izradi Biznis plana, koji se odnosi na razradu poslovne (biznis) ideje, po slobodnom izboru.	UCG- Ekonomski fakultet	II	II	Kontinuir ana aktivnost		0	0		
	Sprovedena praktična nastava u nastavnim bazama	Praktična nastava sprovedena kroz predavanja istaknutih privrednika i menadžera na Ekonomskom fakultetu	Odražan niz predavanja, radionica, okruglih stolova i drugih oblika prezentacija gdje su istaknuti privrednici tokom cijele studijske godine imali niz predavanja iz oblasti preduzetništva i biznisa, putem kojih su prenosili svoja znanja i iskustva.	UCG- Ekonomski fakultet Radni tim PRACTing	I	IV	Kontinuir ana aktivnost		0	0		U skladu sa reformisanim modelom studija i usvojenim novim nastavnim planom, značajna pažnja u nastavnom procesu je posvećena jačanju praktične nastave koja postaje sastavni (obavezni) dio procesa nastave koji podrazumijeva praktičan rad u cilju sticanja praktičnih znanja, vještina i kompetencija studenata. U tom smislu, tokom 2018. godine započeo je intenzivan program održavanja praktične nastave u značajnom broju privrednih subjekata, sa posebnim naglaskom na preduzetništvo, i sa istim će se nastaviti i tokom 2019. godine.
	Održana dvodnevna radionica "Speak & Sell" za najmanje 20 studenata u cilju sticanja vještina pregovaranja, važnosti i praktičnosti retoričkih vještina, vještina prodaje, kao i pisanja i finansiranja projekta.	Realizovana dvodnevna radionica "Speak&Sell".	Oko 30 studenata EF prisustvovalo dvodnevnoj radionici u cilju sticanja vještina pregovaranja, važnosti i praktičnosti retoričkih vještina, vještina prodaje, kao i pisanja i finansiranja projekta.	UCG- Ekonomski fakultet	I	I	Realizov ana aktivnost		200,00	200,00	Donatori	Debatni klub Ekonomskog fakulteta kontinuirano sprovodi aktivnosti u okviru "Speak & Sell" projekta namijenjen unapređenju poslovnih vještina studenata kako bi se studenti na što bolji način predstavili budućim poslodavcima. "Speak & Sell" je radionica, koja je studentima EF

													ponudila mogućnost da nauče vještine pregovaranja, važnost i praktičnost retoričkih vještina, vještine prodaje, kao i pisanja i finansiranja projekta, što će biti praksa i u narednom periodu.
		Organizovane više od 2 radionice/konferencije za mlade i žene u biznisu.	Realizovano 14 radionica za 100 nezaposlenih i mladih iz sva tri regiona Crne Gore u okviru projekta "mladi su budućnost Crne Gore".	Organizovana 1 nacionalna konferencija (100 učesnica/ka - Podgorica), Partnerstvo u organizaciji 1 međunarodne konferencije (600 učesnica - Zagreb).	UPCG	I	III	Realizovana aktivnost		6.500,00	6.500,00	privatni sektor	
4.1. 2.	Pripremiti informatore i priručnike o modelima podrške razvoju preduzetničkih znanja i vještina	Pripremljen Vodič za otpočinjanje biznisa	Vodič	Odstampane brošure, lifleti, flajeri	UPCG	I	IV	Realizovana aktivnost		0	3.000,00	privatni sektor	
		Pripremljen i štampan materijal u vezi promocije preduzetništva	Brošure, prospekti, informativni materijali	Odstampane i podjeljene brošure, prospekti, informativni materijali...	PKCG	I	IV	Kontinuirana aktivnost		4.000,00	4.000,00	privatni sektor	
		Izrađen Priručnik i promotivni materijal o modelima podrške razvoju preduzetničkih znanja i vještina	Priručnik	Izrađeni promotivni materijali/lifleti/flajeri, brošure	ZZCG	II	IV	Realizovana aktivnost		5.000,00	5.000,00	Budzet	
4.1. 3.	Medijska kampanja podizanja svijesti o preduzetničkom učenju	Broj održanih promocija sajмова, takmičenja, radionica, seminara, konferencija/objavljenih članaka, TV i radio emisija	objavljeno 2 članka u dnevnoj štampi	objavljena 2 članka u dnevnoj štampi	CSO	II	IV	Kontinuirana aktivnost		200,00	200,00	Budzet	Nastaviti sa promotivnim aktivnostima u cilju podizanja preduzetničke svijesti u društvenoj zajednici.
			Održano 51 edukativnih radionica, više od 50 tv i radio emisija, preko 50 objavljenih članaka	Održano 56 edukativnih radionica, više od 50 tv i radio emisija, preko 50 objavljenih članaka	PKCG	I	IV	Kontinuirana aktivnost		10.000,00	10.000,00	privatni sektor	
Zadatak: Promocija evropskih vrijednosti u razvoju preduzetničkog učenja													
4.1. 4.	Sprovođenje principa SBA akta (1 i 8a)	Procijenjeni indikatori za dimenzije 1 i 8a za novi SBA izvještajni period, 2016-2019	Održane 2 radionice za procjenu indikatora vezanih za dimenzije 1 i 8a.	Održana 1 konferencija na kojoj su predstavljeni preliminarni rezultati procjene indikatora za dimenzije 1 i 8a	Ministarstvo ekonomije	I	III	Realizovana aktivnost		0	0		
4.1. 5.	Organizovanje SME WEEK	Održana konferencija za oko 30 učesnika	Održana 1 konferencija za oko 40	Održana 1 konferencija za oko 50 učesnika	Ministarstvo ekonomije/PKCG	II	II	Realizovana aktivnost		1.000,00	500,00	donatori	

[illegible]

			Održane 2 konferencije - Podrška razvoju preduzetništva mladih i Preduzetništvo mladih: izazovi i prilike, za ukupno oko 100 učesnika.	Nije realizovano	Nacionalno partnerstvo			Nije realizovana aktivnost	Aktivnost nije realizovana. U 2018. godini aktivnosti partnerstva su se uglavnom odnosile na doprinos izradi strateškog cilja 3. u okviru Strategije razvoja MMSP 2018-2022. godina. Tokom 2019. godine će se realizovati planirana aktivnost koja se odnosi na održavanje događaja u organizaciji i Nacionalnog partnerstva za preduzetničko učenje.	0	0		Izrada nove Strategije za cjeloživotno preduzetničko učenje predviđena je za IV kvartal 2019. godine. U izradi samog dokumenta očekuje se doprinos članova Nacionalnog partnerstva, imajući u vidu činjenicu da isto igra centralnu ulogu u praćenju implementacije strateških aktivnosti. Preporuka je da se u narednom periodu radi na jačanju i prepoznatljivosti rada ovog tijela kako bi isto preraslo u Savjet za preduzetničko učenje, tijelo koje bi se bavilo promocijom preduzetničkog učenja na svim nivoima obrazovanja, promocijom primjera dobre prakse i davanja preporuka kada je u pitanju sprovedenej starteških dokumenata koji u sebi prepoznaju politiku razvoja ljudskih resursa, zapošljavanja mladih i obrazovanja.
--	--	--	--	------------------	------------------------	--	--	----------------------------	---	---	---	--	---